Ն. 177 ՇՈՒՊԱԹ 4 ՀՈՒՄԱՍ ԷՐԹԷՍԻ 1878

ԹԷՐՋԻՄԱՆԸ ԷՖԷՐԵՐ

ՄԻՎԱՏՏԸ ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԻ ԻԼՄԻՅԻ ՎԷՅԵՐԻԼԻՅԻ ՎԷ ՍԱՒՐԷՅԻ ՀԱՄԻ ԵՒՎՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱՊՈՆԷ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

ԹԱՆԱՊՈՒՆ ՀԱՅԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . 250 ղրուշ
Ամբ այլեգ . . . . . 150 »
Իւչ այլեգ . . . . . 70 »
Գայիմէ 100 ղուրուշ հիսապիյէ։

ՕՏԻԱՆԱԹ ՀԱՅԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . 350 ղրուշ
Ամբ այլեգ . . . . . 170 »
Իւչ այլեգ . . . . . 90 »
Գայիմէ 100 ղուրուշ հիսապիյէ։
Բօսնա իւնջէնի տախիլ տիր։

Մէմալիքի էնէսպիյէտէ վէ զայիմէ ՔԷտավիլ իմմէյէն վիլայէտա, ապօնէ պէտէլի վէ եախստ բօսնա իւնջէնի, սիքքէյի խալիսէ օլարագ ախզ օլունացագ տըր։

1 ղրուշլուգ գայմէ

ԻՒԱՆԱԹ ԳԻՆԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթրը իչին

1 ինճի վէ 2 ինճի սահիֆէլէրէ 10 ղ.
3 ինճի սահիֆէյէ . . . . . »
4 ինճի սահիֆէյէ . . . . . »
Գայիմէ [illegible] ղրուշ հիսապիյէ։

Ինթ Ա.Բ. Պանգա, Շիրքէթ վէ ումուրու սարրաֆիյէյէ այիտ օլան իլանաթըն պէհէր սաթրը իչին,

2 ինճի վէ 3 ինճի սահիֆէլէրէ 6 ղ.
4 ինճի սահիֆէյէ . . . . 4 »
Լիրա 100 ղրուշ հիսապիյէ։

Մէվատոր Նաֆիայա տայիր մուպահասան մէճմանէն գաստուլ օլունուպ, պիլ իֆթիխար տէրճ իտիլէճէք տիր։

1 ղրուշլուգ գայմէ

Իտարէխանէսի Սբամպօլոս Քիւրքճի խանընտա նումէրօ 7 տէ վէ Մաքսամաքը եիւնէ մէզքիւր խանտա նումէրօ 26 տա տըր։ — Ղազէթամըզա այիտ բեանֆեյի մէվատ նազգընտա, տօղրուտան տօղրույա իտարէխանէմիզտէ Տիգրան աղա ճիվելէկեանա միւրաճաաթ օլունմասը լազըմ կելմէմէկի կիպի, բեանֆեյի մեքեաթիպին տախի անընն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտեր։

ԱՍԻԱՆԷ ՀԱ ՇՈՒՊԱԹ

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տիւնքի Սէլամլըգ ըէսմի ալիսի Մէճիտիյէ ճամիի շերիֆինտէ իճրա օլունմուշ տուր։

— Մ. Օնու պազը էսպապա մէպնի տիւնքի կիւն շէհրիմիզտէն ազիմէթ իթմէմիշ տիր։ Միւմանիլէյհին նէ վազէթ կիտէճէյի նամալիւմ տիւր. պիր իրվայէթէ կէօրէ, Բուս ասքէրի Տէրիսաատէթէ կէլմէյինճէ Մ. Օնու շէհրիմիզի թէրք իթմէյէճէք տիր։

— Ամերիգանըն Պէյճիգատա պուլունան ֆիլօսունատան պիր իքի գէթա սէֆայինի հարպիյէնին Տէրիսաատէթէ կէլէճէյի ըիվայէթ իտիլիյօր։

— Զարշէնպիհ կիւնիւ մապէյնի հիւմայունատա վիւքէլա հազրաթը վէ Այան վէ մէպուսան հէյկէթլէրինտէն պազը զէվաթ հազըր պուլունտուղու հալտէ, պիր միւզաքէրէ ագտընը եազմշ իտիք։ Պու մէճլիստէ Բուսլարըն Տէրիսաատէթէ տուխուլ իթմէք թէքլիֆլէրի էքսերիյէթի արա իլէ գապուլ օլունտուգտան սոնրա, գարար վէրիլմիշ քի, Օսմանլը իմէրայի աաքէրիյէսինտէն պազը զէվաթ Բուս գօմանտանլարը իլէ մուխապէրէեէ կիրիշիպ Բուս ասաքէրինին Տէրիսաատէթ սօյլաղլարընտա թագըմ թագըմ կէզմէմէլէրի վէ ասայիշին իխլալընը մուճիպ օլաճագ սայիր շէյլէրին մէնի վէ թէտապիրի լազըմէնին իթթիխազը խուսուսլարընտա միւզաքէրէ իթմինէլէր։

— Էնայի միւթարէքէտէ Զաթալճա իսթիհքեամաթընըն թարաֆէյն ասքէրինտէ խալի գալմասը շուրութու միւթարէքէ իքթիզասընտան օլտուղու հալտէ, մէղքիւր իսթիհքեամաթըն էն ճէսիսի օլան Համիտիյէ թապասընա Բուսլարըն տիւն սապահ Բուս պանտէրասը քէշիտէ իթտիքլէրինի, թիւք ղազէթալարը թէաճճիւպլէ եազըյօրլար։

Թրաքի ղազէթասընըն մալիւմաթընա կէօրէ, ժէնէրալ Սգոպէլէֆ, մայէթ զապթանը վէ նէֆէրաթը իլէ, Տէրսաատէթատէն 4 սաաթ մէսաֆէտէ պուլունան պիր իսթիհքեամ գատար կէլմիշ, վէ ավտէթ իթտիքատէ, Տէրսաատէթի կէօրմիշ օլտուղունու Բուս օրտու մէրքէզինտէ խապէր վէրմիշ տիր։

— Նիշ գօմանտանը սադրգ խալիլ բաշա հազրէթլէրի իլէ, Շաքիր բաշա հազրէթլէրի տիւն կիճէ սէրիէն քիւչիւք Զէքմէճէ օրտուկեահընա կիթմիշլէր տիր։

— Ղազի Ահմէտ Մուխթար բաշա հազրէթլէրի, ճումա կիճէսի իսթիհքեամ մէվգիինտէն Տէրսաատէթէ ավտէթ իտէրէք, թարաֆը էշրէֆի հազրէթի Բատիշահիտէն իքինճի մապէյնճի Օսման պէյ էֆէնտի կէօնտէրիլիպ տավէթ օլունմաղլա, մապէյնի հիւմայունա կիտիպ, ճումաա կիւնիւ տախի վիւքէլայը ֆիխամտան միւրէքքէպ օլարագ կիճէյէ գատար մապէյնի հիւմայունտա ագտ օլունան մէճլիստէ պուլունմուշ տըր։

— Տիւն սապահ Ինկիլիզ տօնանմասընտան տէօրթ գէմիա ղըրհը Տէրիսաատէթէ միւվասէլէթ իտիպ, ատալար դարշըսընտա տէմիր աթմըշլար տըր։ Պու ղըրհըլըր Ինկիլիզ տօնանմասընըն պաշ գօմանտանանը Ամիրալ Հօրնպիյինին սիւար օլտուղու Աղէքսանտրա վաբօրու իլէ, Սուլթան, Թէմէրը վէ Աչիլլէս նամ վաբօրլար տըր։ Տէվաթսէյշն ղըրհըլըբ վէ սայիր իքի գէթա ախշապ սէֆայինի հարպիյէ տախի տիւնքի կիւն էօյլէ Ցվագթը միւվասէլէթ իտէճէքլէր իտի։ Ազինգօրթ վէ Սուիֆթշիուր նամ ղըրհըլար շիմտիլիք Կէլիպօլուտա գալըյօրլար։

— Ֆար տիւ Պոսֆօրուն տիւնքի նիւսխէսինտէ օգունմուշ տըր։ Կունան վիւքէլա մէճլիսինտէ վիւքէլա ըէյիսի, ասաքիրի Կունանիյէնին մէմալիքի Օսմանիյէտէն կէրի ալընմասընընն էսպապընը տէրմէյան իտիպ, տէտի քի, Կունան ասքէրի Օսմանը թօբրաղընա կիրտիյի վագըթ սուլհուն ագտը մալիմ տէյիլ իտի, վէ տուէլը մուազզամ պու հարաքէթէ պիր սույի նազարա պագմատըլար։ Ֆագաթ սոնրա, սուլհուն ագտը մալիմ օլտուգտա, Թիւրքիա սուլհու իմզալատըգտան սոնրա Կունանիսթանընն մուխասէմաթա տէվամը միւնասիպ օլմայաճաղընը էվրօբա տէվլէթլէրի պէյան իթթիլէր։ Պունատան գաթի նազար, տուէլը միւշարիլէյհա, էյէր Կունանիսթան ասքէրինի կէրի ալը իսէ, քէնտիլէրի Ռում միլլէթտաշլարընը վէ հուգուգունու մուհաֆազա իտէճէքլէրինի պէյան իթթիլէր։ Հիւքիմէթ թարաֆընտան մէպուսան հէյէթինէ պու թէպլիղաթ իճրա օլունտուգտան սոնրա, վիւքէյայը սապրգեաէն Մ. Թրիդուբի վէ Զայիմիս հիւքիմէթ թարաֆընը թութտուլար վէ Կունան մէպուսան մէճլիսի պու խզմաթտան խօշնուտ օլտու վէ մէսէլէ խիթամ պուլտու։

— Թայմզ ղազէթասընըն պէյանընա կէօրէ, Բուսլարըն պու տէֆա Տէրսաատէթէ տուխուլէրի, Ալէմանլարըն 1871 տէ Բարիսէ տուխուլէրինտէն ֆարգը պիր չէյ օլմայաճագ տըր։

— Էրզրումտան Լէվանթ Հէրալտա եազըլան սոն մէքթուպուն Թարիխի շուպաթ 1 տիր. պու Թարիխտէ Էրզրումուն հալի պիր աղ էյիլէշմիշ իտի. Թիֆօ խաստէլէյի աղալմագտա, վէ բահալը օլմադըգա պէրապէր էթ վէ էքմէք պուլունմադտա իտի։ Իսմաիլ Հագգը բաշանըն խասթէլիկինէ տայիր պիր շէյ եօգ տուր. չօգ գար եաղմագտա օլտուղունտան, էյէր միւթարէքէ ագտ օլունմասա իտի, Բուսլար Էրզրումու հիւճիւմլէ ալմաղա միւգթէտիր օլմայաճագլար իտի։

Թարիխի մէզքիւրտէ Էրզրումտա էն մուհիմմ շէյ, միւթարէքէյէ տայիր Թարաֆէյն էրքեանը հարպը պէյնինտէ ճէրէեան իտէն միւզաքէրաթ իտի։ Օսմանլըլար Թարաֆընտան Բուս օրտուսունա պիր իքի տէֆա մէմուրլար կէօնտէրիլտի, ֆագաթ պիր իթթիֆագ հուսուլէ կէլէմէյիպ, սապէդ Էրզրում Բուս գօնսօլօսու պուլունան վէ շիմտի Անատօլու Բուս օրտուսունտա սմուրու տիբլօմաթիգէյէ նէզարէթ իտէն Մ. Օպիրմիւլէր, միւթարէքէ խուսուսունտա միւզաքէրէ իթմէք իչին Էրզրումա կէլտի, վէ Իսմաիլ բաշա քէնտիսինի բէք զիատէ հիւսնիւ սուրէթլէ գապուլ իտիպ կիւզել պիր զիաֆէթ վէրտիքտէն սոնրա միւզաքէրաթա պաշլանըմշ տըր։ Պու միւզաքէրաթըն ճիւմլէսի բէք խաֆի թութուլմուշ տուր, վէ լաքին զանն օլունտուղունա կէօրէ, Էրզրումուն թախլիյէսի չարթլարընտան պահս օլունմուշ տուր։ Ֆագաթ շիմտի չու թաֆսիլաթըն էհէմմիյէթի գալմամըշ տըր. չինքի Բուսլարըն պիր բէսմի թէլէկրաֆնամէսի Էրզրումուն թախլիյէ օլունուպ, Բուսլարըն շուպաթ 4տէ Էրզրումա կիրտիքլէրինի խապէր վէրիյօր։

Ժէնէրալ Տէր Ղուկասօֆ Պայազիտ թարաֆլարընտա պուլունույօր. միմամլէյհ Ժէնէրալ Վան իւզէրինէ եիւրիւմէք իսթէմիշ իտի իսէ տէ, գարըն քէսրէթի, պու հարեքէթինէ մանի օլտու։ Ժէնէրալ Վահան Մէլիքօֆ, թբրապիզօն եօլու իւզէրինտէ իճրա իթտիյի հարեքէթ էնասընտա, Բուրնագաթանտա 7 սանդրգ տօլու սիլահ վէ միհիմմաթ զապթ իթմիշ տիր։ Վահան Մէլիքօֆ Աչգալէտէ տախի սիւարի սանտըղընը զապթ իթմիշ տիր. պու սանտըգտա նագտ օլարագ 500 լիրա վէ 50 պին ղուրուշ օլարագ գայմէ վար իտի։ Բուսլար պիր խայը Էրզագ տախի զապթ իթմիշլէր տիր։

— Տիւն սապահ բօմբա իլէ ալընան Տէյլի Նիուզ ղազէթասը, շուպաթ 7 թարիխի Նիսխէսինտէ, Էտիրնէ մուխասիրինտէն մէվրուա քեանունի սանի 27 թարիխի պիր մէքթուպ նէշր իտէյօր քի պունատա, մուխասիրի մումայիլէյհ, խարիճիյէ նազըրը Սէրվէր բաշա իլէ վուգու պուլան պիր միւլագաթընը պէր վէճհի սաթի հիքայէ իտէյօր։

«Բաշա հազրէթլէրի պէնի բէք զիյատտէ հիւսնիւ սուրէթլէ գապուլ իթտի։ Միւշարիլէյհ պանա հէբսինտէն էվվէլ սիւալ իթտի քի մուխասիրի օլտուղումտէյլի Նիուզ ղազէթասը Թիւրքլէր լէյհինտէմի տիր եօգսա ալէյհինտէմի։ Պէն, ղազէթամըզն Թիւրքլէր ալէյհինտէ պուլունտուղունու սէօյլէմէյէ պօրճլու իտիմ։ Պիլմէմ քի Սէրվէր բաշա պու սիւալը, հագիգաթը հալտէն պիլտուգէր օլտուղու իչին մի իթտի, եօգսա պէնիմ տօղրու սէօյլէր օլտուղումա թէճրիպպէ իթմէք իչին մի։ Հէր հալտէ, վէրտիյիմ ճէվապտան Սէրվէր բաշա հիչ գայտ իթմէտի, պիրա տէտի քի, Տէյլի Նիուզ կիպի էհէմմիյէթլի պիր ղազէթանընն մուխասիրինի կէօրաիւնտէն մէճմուն տուր, պա խուսուս քի քէնտիսի Ինկիլթէրրայա պիր խապէր կէօնտէրմէք իսթէր իտի, վէ չու խապէրի պէն քէնտի նամընա օլարագ կէօնտէրմէմի ըէճա իթտի։

«Սէրվէր բաշա չու սուրէթլէ պէյանը էֆքէար իթտի.—«Սէօյլէյինիզ քի, չու տէյճէճիմ սէօզիւ, Սէրվէր բաշա քէնտիսի, եանի Պապը Աֆինին Խարիճիյէ նազրը տէմիշ տիր. եանի, Շիմտիյէ տէկին պէն Ինկիլթէրրա, Ինկիլիզ բօլիթիգասը, Ինկիլթէրրա իթթիֆագը Թարաֆսարը օլմուշմտուր։ Պէն էօյլէ զանն իտէրիմ քի, Ինկիլթէրրա հիւքիմէթիյէ տէվլէթի Ալիյէ պէյնինտէ թէվէճճիհ, տօսթլուգ վէ մէնֆաաթ բաղլթասը վար տըր։ Պէնիմ Ինկիլթէրրա իւզէրինէ բէք զիատէ էմնիյէթ վար իտի։ Շիմտի կէօրիյօրում քի պէն եանըլմըշըմ, պէնի ալատամըշլար տըր, պէնի քէնտիմի ալատամըշըմ։ Շիմտի պէն Ինկիլթէրրա իթթիֆագընը պրագմըշըմ։ Շիմտի պէնիմ նէ Ինկիլիզ բօլիթիգասը, նէ Ինկիլիզ հիւքիմէթի վէ նէ տէ Ինկիլիզ ահալիսի իւզէրինէ էմնիյէթիմ վար տըր։ Պէն Բուս բօլիթիգասընը վէ Բուս իթթիֆագընը գապուլ իտէրիմ։ Պէն պիր Բուս թարաֆտարըյըմ։ Բուս բօլիթիգասը իւզէրինէ էմնիյէթիմ վար տըր։ Պէն Բուսլարանը զիատէ Բուսում։ Էյէր խսթէրսէնիզ պունու թամ պէօյլէ սէօյլէյինիզ։

«Սէրվէր բաշա տահա չէտիտ օլարագ պիր գաչ տէֆա չու պէյանթը թէքրարլատը վէ տէտի քի, «Պիզ թէշվիգ օլունուգ, եանըլտըրըլտըգ, ալտատըլտըգ։

«Խարիճիյէ ավօդաթը Մ. Թարէն պու միւլագաթտա հազրը պուլունմադըգա տէտի քի, «Էն տօղրու սէօզ, ալտատըլտըգ սէօզիւ տիր։»

«Սէրվէր բաշա տէտի քի, պէնիմ պու չէյլէրի իսպաթ իտէճէք էվրագը ըէսմիյէմ վար տըր։

— Գավալատան վարիտ օլան պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Ագ տէնիզ Ֆրանսըզ ֆիլօսու էվվէլքի կիւն Գավալա լիմանընա կէլմիշ տիր վէ օրատան Տէրսաատէթէ կէլէճէք տիր։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Պերլին 15 շուպաթ

Նօրտէյչէ Ալկեմանէ Զայթունկ ղազէթասը, իւչ իմբէրաթօրլար իթթիֆագընը թաստիգ իտէր պիր սուրէթտէ, սուլհբեարանէ պիր պէնտ տէրճ իտէյօր։

Մ. տը Պիզմարգ պու կիւն իմբէրաթօր (կիյօմ հազրէթլէրի) իլէ ուզունճա միւլագաթ իթտի։

Պերլին քէզա

Տիւնտէն պէրի Պերլինտէ պուլունմագտա օլան Մ. տը Պիզմարգ սայը կիւնիւ ըէյխսթակա (Մէպուսան մէճլիսի) կիտիպ, Շարգ իշլերինէ տայիր իրատ օլունան սիւալա ճէվապ վէրէճէք տիր։ Պու միւնասիպէթլէ, Մ. տը Պիզմարգ թարաֆընտան մուհիմմ պէյանաթա ինթիզար օլունույօր։

Լօնտրա քէզա

Ինկիլիզ հիւքիւմէթի Շէֆիլտ ֆապրիգասընա եէնիտէն պիր թագըմ թօբ վէ թիւֆէնք սըբաբարը ըէմիշ տիր։ Մէղքիւր ֆապրիգատա կիճէ կիւնտիւզ չալըշըլըյօր։

Ինկիլիզ սիլահ ֆապրիգալարընտա, վէ Զաթան, Շիրմէս, Բօրթսմաթ վէ Մալթա թէրսանէլէրինտէ զայրէթ արթտրգճա արթմագտա տըր։

Լօնտրա քէզա		
Ինկիլիզ էսհամը	95	5/16
Գօնսօլիտ այրլտը	8	13/16
» գարանտը	8	3/4
Բարիզ, քէզա		
Ֆրանսըզ էսհամը	109	82 1/2
Գօնսօլիտ այրլտը	8	95
» գարանտը	8	90
Շրմէնտրֆէր	32	25

ՍԱՐՐԱՖԻՅԻ ՂԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

4 Շուպաթ

Էսհ ում. տիւն ագչ. դար.			9–25
Պու սապահ			9–25
Խսթիգ. 65 (Մութօն)	6	% Ֆ.	43–
» 65 »	6	% Ֆ.	43–
» 69 (Բինար)	6		41–50
» 72(Պօն տիւ Թրէզօր)		Լ.	15–25
» 73	6	% Ֆ	40–
Բումէլի չըմէնտրֆէր	3	%	29–50
Գայմէ		»	286–

Տիւն վէ պու կիւն Վարդան Պէյ հաղրէթլէրի պիր աղ նամիզոճ օլտուղու ճիհէթլէ, ղաղէթամրղա խէ-լա-ոչ Ահմէտ Բէնէէյ պէնտի կէօնտէրէմէմիշ օլտուղունտան, պէնտի մէզքիւր պիզզարուր բազար էրթէսի կիւնիւնէ գալմըշ տրը։

ՄԱՎԻ ԲԻԹԱՊ

(Տիւնքի նիւսխէմիզտէն տէվամ)

Բրէնս կօրչագօֆտան լօրտ Լօֆթիւսէ

Ս. Բէթէրսպ. 22 քեան. սանի

Միւսիւ սէֆիր,

Զաթը ասըլանէլէրի, քեանունի սանի 21 թարիխլէ կէօնտէրմիշ օլտուղունուզ պիրնօթատա թիւրքիա ահալիի միւսլիմէսինի թէէմին իտէն, վէ մալ վէ ճանէրինին մուհաֆազասընը թահթը քէֆալէթէ ալան պիր պէյաննամէնին, ահալիի մէզքիւրէ պէյնինտէ զուհուրա կէլէն վէ ազիմ ֆէլաքէթլէրի միւճիպ օլան հէյէճանը թէսքին իթմէք իւզրէ, Ռուս օրտուսու պաշ գօմանտանը թարաֆընտան նէչը օլունմասընա տայիր։ Դրալիչանըն հիւքիւմէթի նամբնա օլարագ արզու պէյան իթմիշտիր։

Զաթը ասըլանէլէրինէ չունուտեր խաթրը իթտիրէճէյիմ։ Մուհարեպէյի հաղըրէնին պիտայէթինտէ Ռուսիա պաշ գօմանտանը, մուհարեպէյի իմբերաթօր հաղրէթլէրին հըսսիյաթը ինսանիյէթբէրվերանէսինէ թէվֆիգէն իճրա իտէճէյինի, վէ սուլհ վէ ասայիշտէ պուլունան ահալիյի պիրա իսթիանա մուհաֆաղա վէ պունլարը մէմուրինի ասքերիյէնին վիզայէի տօսթանէսինտէ մաղհար էյլէյէճէյինի միւշիր Պուլղարիսթան ահալիինէ խիթապէն պիր պէյաննամէ նէշր էյլէմիշ իտի։

Իշպու պէյաննամէնին ահքամը տէֆթալա թէէյիտ ու թէքրար վէ մէվգիի իճրայէ տախի վազ օլունմուշ տուր. Օսմանլըլար իսէ Ռուսիա մէճրուհլարընա վէ հարպ էսիրլերինէ ալէմի ինսանիյէթին հըսսիյաթընը թահրիք իտէր պիր սուրէթտէ իճրայի մէզալիմ իթմիշլէր, վէ պու քէրրէ տախի Հօպարթ բաշա կէօզէվէ վէ քէֆէ կիպի աչըգ շէհիրլէրի տէօյմէքլէ, Օսմանլըլարընը նէ սուրէթլէ հարպ իթտիքլէրինէ պիր նիւմունէյի ճէտիա կէօսթէրմիշ տիր։

Պու հալտէ, Ռուսիա գապինէթօսու Ռուսիա պաշ գօմանտանլարը թարաֆընտան էֆքեարը ինանիյէթբերվերանէսի թէէյիտ էյլէմէք իւզրէ եէնի պէեանամէլէրնէշրինէ լուզում կէօրմէզ. Ռուս գօմանտանլարը պու ինսանիյէթ էֆքեարընտան ինհիրաֆ իթմէմիշ վէ իթմէք նէյէթինտէ տախի պուլունմատըգլարընտան, պիր եէնի պէեանամէ. էմնիյէթլէրի արզու օլունան ահալիյէ լուզումսուզ օլաճագ տրը։

Լօրտ Տէրպիտէն Լօրտ Լօֆթիւսէ

Լօնտրա, 28 քեան. սանի

Ռուսիա էլչիսի պու կիւն պէնիմլէ պիր միւլագաթ իտիպ, Բրէնս կօրչագօֆտան մէվրուտ պիր թէլէկրաֆնամէյի գրաաթ իթմիշ տիր։ Մէզքիւր թէլէկրաֆնամէ միւճիպինճէ, Սթանպօլ վէ Զանագ գալէ պօղազլարընտան սէֆայինի հարպիյէ միւրուրու խուսուսունա Ռուս հիւքիւմէթի պիր էվրօբա մէսէլէսի նազարբյալա պագմագտա տրը վէ պու մէսէլէյի քէնտիսի միւնֆէրիտէն (քէնտի պաշընա) թէսվիյէ իթմէք նիյէթինտէ տէյիլ տիր։

Ինկիլթէրրա պահրիյէ նէզարէթի թարաֆընտան Ագ տէնիզ տօնանմասը գօմանտանը ամիրալ Հօրնպիյէ վէրիլէն թալիմաթ տրը։

Պահրիյէ նէզարէթի, 23 քեանունի սանի, սաաթ 7, էօյլէտէն սօնրա.

Ուրլատա (Իզմիր գուրպինտէ պիր լիման) Ամիրալ Հօրնպիյէ. (ղայէթ մահրէմանէ)

Տէրհալ Զանագ Գալէեէ հարէքէթ վէ մայէթինիզտէ պուլունան տօնանմա իլէ Սթամպօլա ազիմէթ իտինիզ։ Ռուսիա վէ տէվլէթի Ալիյէ պէյնինտէ ճէրէեան իտէն մուհարեպէեէ միւտախէլէտէն իճթինապ իտինիզ։ Ֆագաթ պօղազլարը աչըգ թոթմագ լազըմ տրը։ Սթամպօլտա գարբչգալըգ վուգուինտէ Ինկիլթէրրա թէպասընը մալ վէ ճանընը տախի հիմայէ իտէճէքսինիզ։ Զանագ գալէնին մուհաֆազասը իչին միւնասիպ ատա իտէճէյինիզ սէֆինէլէրի խթիմայա մէզունսունուզ։ Ֆագաթ իսթանպօլտան էօթէյէ կիթմէյինիզ։ Հարէքէթինիզի խապէր վերինիզ։

Էվամիրի ախիրէ օլմագ իւզրէ Պէշիգա քէօրֆէզիյէ մուխապէրէ իտինիզ։ Պէշիգատա եէնի էմր ալմազ իսէնիզ օրատա գալմայընըզ։ Կիթտիյինիզ եէրի խաֆի թութունուզ։ Իշպու թալիմաթն եէտինիզէ վիրուտունու խապէր վերինիզ։

Ամիրալ Հօրնպիտէն պահրիյէ նէզարէթինէ.

(Քեանունի սանինին 25 ինտէ վիրուտ իթմիշ տիր.)

Էվամիրինիզ գապուլ օլունտու. պու կիւն սաաթ պէշտէ Զանագ գալէյէ վէ Տէր! սաատէթէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իթտիմ։ Ալէքսանտր նամ վարօրլա քէօմիր վարօրլարընը արգատան կէլմէյէրի էմր օլունմուշ տուր։

Պահրիյէ նէզարէթինտէն Ամիրալ Հօրնպիյէ

24 քեանունի սանի, սաաթ 7, 25 տագ. էօյլէտէն սօնրա.

Էվամիրի սապրգայը մինֆէսիա վէ հիւքմիզ ատա իտինիզ։ Պէշիգատա տէմիր աթմագ իւզրէ էվամիրի ախիրէեէ պէրլէյինիզ։ Օրայա միվասէլէթինիզի խապէր վերինիզ։

Ամիրալ Հօրնպիտէն պահրիյէ նէզարէթինէ.

Զանագ գալէ, 25 քեանունի սանի, սաաթ 7, 25 տագիգէ, էօյլէտէն սօնրա.

Զանագ գալէ բիշկեահընա կէլմիշ օլտուղում հալտէ, Պէշիգատա տէմիր աթմագ իւզրէ էմրինիզի ալտրմ։ Պօղազտան կէչմէք իւզրէ ֆէրմանը Հիւմայուն Զանագ գալէտէ եէտի ճիզանէմէ վասըլ օլտու։ Էմրինիզ միճիպինճէ տէր հալ Պէշիգայա ավտէթ իտէօրում։

Սէրվէր բաշա Միւսիւրիս բաշայա

(Քեանունի սանի 28 տէ Միւսիւրիս բաշա թարաֆընտան Լօրտ Տէրպիյէ թէպլիղ օլունմուշ տուր.)

Սթամպօլ, 27 քեան. սանի.

Ինկիլիզ տօնանմասը Զանագ գալէյէ տախիլ օլմուշ տուր։ Պու թէտպիր Պապը Ալինին թահրիքէյէ իթթիխազ օլունմամըշ տրը։ Պու թէտպիրի Ինկիլիզ հիւքիւմէթի քէնտիյինտէն իթթիխազ իթմիշ տիր. ֆագաթ Ինկիլթէրրա սէֆարէթինին թէպլիղաթը միճ-պիրէսինէ մէպնի, պու թէտպիրի միւսաատ իթմէյէ մէճպուր օլտուղ։

Շու սօն նօգթայը խարիճիյէ նազըրընա (Լօրտ Տէրպիյէ) իշարէ հիմմէթ պույուրունուզ. շէօյլէ քի, Ինկիլիզ տօնանմասընըն Զանագ գալէ պօղազընտան միւրուրունա, Բարիս մուահէտէսի ահքեամընա մուղայիր պիր հարբէքէթ նազարը.յլա պագըլմասընը։ Շունու տախի իլավէ իտէրիմ քի, Ինկիլիզ հիւքիւմէթի, Պապը Ալինին, Ռուսիա շէրայիթի սուլհիյէսինի գապուլ իթտիյինի պու արալըգ խապէր ալըպ, Պէշիգա լիմանընա ավտէթ իթմէք իւզրէ, տէրհալ քէնտի տօնանմասընա էմր իթա իթմիշ տիր։

Մ. Լայարտտան լօրտ Տէրպիյէ

Իսթանպօլ, 27 քեան. սանի.

Ռուսիա սէֆիրի գօնթ Շուվալօֆ, Օսմանլը մուրախխասլարը, սուլհ էսասընըն Պուլղարիսթանա տայիր օլան պիրինճի պէնտինէ վէ Խրիսթիան էեալաթա իտխալ օլունաճագ իսլահաթա տայիր օլան տէօրտինճի պէնտին իքինճի ֆըգրասընա գարշը իթիրազ վէ պունլարըն ճիւմլէսինի անճագ մուվագգաթէն գապուլ իթմիշ օլմալարընը. հավի սիզէ վերտիյի մալիւմաթ իւզրինէ պէնտէնիզէ կէօնտէրտիյինիզ թէլէկրաֆնամէ հագգընա խապէր ալըբմ քի, Օսմանլը մուրախխասլարը, սուլհ էսասընըն Պուլղարիսթանա տայիր օլան պիրինճի պէնտինէ, վէ իսլահաթա տայիր օլան պէնտին իքինճի ֆըգրասընա մուխալիֆէթ իթմիշ իսէլէր տէ, պունլար անճագ մուվագգաթէն գապուլ օլունմայըպ, Պապը Ալիտէն ալտրգլարը թալիմաթը ախիրէ միճիպինճէ, մուրախխասլար պունլարը գաթիէն գապուլ իթմիշլէր տիր։

Լօրա Տէրպի, Բարիզ, Վիէննա, Պէրլին վէ Ռօմա Ինկիլիզ սէֆիրլէրինէ.

Լօնտրա, 29 քեան. սն.

Միլօրա,

Նէզտինէ մէմուր օլտուղունուզ հիւքիւմէթէ իշարահիմմէթ պույուրունուզ քի, Դրալիչանըն հիւքիւմէթի, Գրզանլըգտա պիր միթարէքէ ագտը վէ թարաֆէյն պէյնինտէ պիր գաթի սուլհ էսասը գապուլու խուսուսլարը իչին Ռուս վէ Օսմանլը մուրախխասլարը պէյնինտէ գարարլաշարբըլաճագ շէյլերէ մուվաֆագաթ իթմէյէ հաղըր իսէտէ, էկէր պու սուրէթլէ գարարլաշարբըլան պիր շէյ, Էվրօբա մուահէտաթընը թէպտիլ իտէր, վէ եախօտ Ինկիլթէրրանընն ումումի վէ եա խուսուսի մէնաֆիինէ խալել կէթիրիր իսէ, Բարիզ մուահէտէսինէ վազը իմզա իտէն տէվլէթլէր պէյնինտէ գաթի պիր իթթիֆագ հասըլ օլմայընճա, Ինկիլիզ հիւքիւմէթի պու գարարլարը թաստիգ իտէմէզ։

Գրալիչանըն հիւքիւմէթի մէմուլ իտէր քի, քէնտիսինին պիթիւն պիթիւնէ մուահէտաթա վէ խուսուսիյէ 1871 Լօնտրա մուահէտէսինէ միւպթէնի օլան շու միթալասը, մուահէտաթը մէզքիւրէյի իմզալայան սայիր տէվլէթլէրին մուվաֆագաթընա նայիլ օլաճագ տրը։

Լօրտ Տէրպիտէն Լօրտ Լօֆթիւսէ

Լօնտրա, 29 քեան. սանի.

Ռուսիա սէֆիրի պանա իշար իտիեօր քի, քէնտիսինէ վարիտ օլան թէլէկրաֆ խապէրլէրինէ կէօրէ, միթարէքէնին ագտը խուսուստա Ս. Բէթէրսպուրկա հիչ մալիւմաթ վարիտ օլմամըշ տրը։ Մէֆիրի միւշարիլէյհ պանա տէտի քի, բրէնս Կօրչագօֆ պու շէյտէն տօլայը թէաճճիպ իտիպ, պու թէէխսիրի կէրէք մէսաֆէնին ուզագլըզընա վէ կէրէք մէյտանը հարպ օլան եէրլէրտե թէլէկրաֆ խաթթլարընըն պօզուգ օլմասընա համլ իտիյօր։

Պունտան գաթինազար, բրէնս Կօրչագօֆ, սուլհ մուգատտէմաթընըն Սէվասթօրօլտա իմզալանաճաղը բիվայէթինի թէքզիպ իտիպ, էտիրնէտե իմզալանաճաղընը գաթիէն պիլտիրիեօր։

Զանագգալէ վէ Տէրիսաատէթ պօղազլարընտան սէֆայինի հարպիյէնին միւրուրու, իլէրուտե տիւէլի մուազզամա պէյնինտե գարարլաշտրբըլաճագ պիր մէսէլէ օլտուղունու բրէնս Կօրչագօֆ քէնտիսինէ պիլտիրտիյինի, Ռուսիա սէֆիրի գօնթ Շուվալօֆ իլավէթէն իշար իթմիշ տիր։

(Տէվամ)

ՄԷՄԱԼԻՔԻ ՄԱՀԲՈՒՍԷՏԷ

ՄԻԻԹԷՄԷԳԻՆ ԱՀԱԼԻՆԻՆ ՄԸԳՏԱՐԸ

Բարիսին Ասամպլէ Նասիօնալ ղազէթասը, մէմալիքի մահրուսէտե միւթէմէքքին ահալինին կէրէք միլլիյէթ վէ կէրէք մէզհէպ ճիհէթիյլէ մըգտարլարը հագգընտա պէր վէճհի աթի պաղը մալիւմաթը միֆիտէ տէրճ իտէյօր։

Օսմանլըլարտան Էվրօբա ճիհէթինտէ 1,300,000 վէ Անատօլու ճիհէթինտէ 10,700,000 քիչի վար տրը, ճէման 12,000,000։

Սլավլարընը մըգտարը չու տուր, Սրբպ Սլավլարը 1,000,000. Հէրսէքտէ վէ Թունա սէվահիլինտէ իգամէթ իտէն Պօշնագ Սլավլարը. 2,000,000. Պուլղարլար 4 միլիօն, ճէման Սլավ, 7 միլիօն քիչի։

Ռումանիալըլար 4 միլիօնտան իպարէթ տիրլէր. եինէ Էվրօբա ճիհէթինտէ, Ռունաուտալար (քի Ռունաուտալուգտա վէ Եանեա վիլայէթինտէ միւթէմէքքին տիրլէր) պիր պուչուգ միլիոնա պալիզ օլուրլա։ Էվրօբա ճիհէթինտէ Ռումէլար (քի Թրրհալատա, Սէլանիք վիլայէթինտէ, Անատօլու սէվահիլինտէ վէ ճէզայիրի պահրը սէֆիտտէ միւթէքքին տիրլէր) պիր միլիօնտան իպարէթ տիրլէր. Անատօլուտա տախի պիր միլիօն Ռում վար տրը։

Էրմէնիլէր Ռումէլիտէ 400 պին վէ Անատօլուտա 2միլիօն քիչի տիրլէր։ Եահուտիլէրտէն Ռումէլիտէ 70 պին վէ Անատօլուտա 100 պին քիչի վար տրը։ Ասիա ճիհէթինտէ Արապլար 900 պին, Աֆրիգատա Մըսըրլըլար վէ Գօֆթլար 3,800,000, վէ Քիւրտլէր Անատօլուտա 1,1 0,000 նէֆէրէ պալիզ օլուրլար։ Սիւրիալըլար, վէ օլ թարաֆ խալգլարը 260 պին գատար տրըլար։

Ֆագաթ Շարգտա էն զիատէ էհէմմիյէթ ճէլպ իտէն չէյ, միլլիյէթ օլմայըպ մէզհէպ տիր, վէ պու նօգթայի նազարլա զաթը հազրէթի բատիշահինին թէպասը պաչըճա տէօրթ գրսմա միւնգասըմ տրըլար։ Միւսլիման օլարագ Ռումէլիտէ 3,800,000 վէ Ասիա թարաֆընտա 12,250,000 վէ Աֆրիգատա (Թիւրքիա թէպասը օլարագ) 3,800,000 քիչի վար տրը. պու հալտէ, մէմալիքի Օսմանիյէտէ 20 միլիօն 550 պին Միւսլիման վար տրը։ — Օրթօսքս խրիսթիան օլարագ, Էվրօբա թարաֆընտա 11,140,000 սէքէնէ վար տրը, վէ Անատօլուտա 2.370,000 օլուպ, օրթօտօքս մէզհէպինտէն օլանլարընը մէճմուի 13 միլիօն 510 պին քիչի տիր։ — Գաթօլիք խրիսթիանլարընտան Էվրօբա ճիհէթինտէ 260,000 վէ Անատօլու թարաֆընտա 640,000 քիչի վար տրը, վէ ճէման պիւթիւն թիւրքիատա 900,000 Գաթօլիք վար։ Էրմէնիլէրին վէ Եահուտիլէրին մէզհէպլէրի վէ միլլիյէթլէրի քէնտիլէրինէ մախսուս տրը։

ՄԷՂՈՒՄԱՆ

ՕՆՈՒՆՃՈՒ ՄԷՃԼԻՍ

12 Քեանունի սանի ՔԻՆՇԻՆԷ

(Տէվամէ նէ-էէզրէն գէլմ)

Թունտ տէֆթէրտարը սէքիզ սէնէտէն պէրու միւթէմատիէն օրատա օլուպ, վիլայէթը մէզքիւրէնին քեաֆֆէի ահվալինէ մութթալի օլմուշ իքէն, Թունա կիպի մուամէլաթը գօյայ պիր վիլայէթին թահսիլաթընա նէ տէրէճէլէրտե չալըշըլըբզը չունուն իլէ տախի իսթիտալ օլունապիլիր քի պու կիւն միլիօնլարճա էմվալը խապինէ միլլէթզիմէր զիմմէթլէրինտե չիւրիւտիւ գալտը. հաթթա աղնամ բուսուսմա հէր սէնէ մարթ իպթիտասընտա թատատ վէ թահսիլ օլունա կէրեր իքէն, ատէմը թէգայեիւտ հասէպի իլէ աղնամ վարիտաթընըն պիր գըսմը ազամը տախի տիւշմէնին թէճավուզունա տէկին արանըլմատըղընտան, տէվլէթ պունտան քիւլլիյէթլի միւթէզարրիր օլտուշյանը տրգգաթ օլան պիր ճիհէթի տախի պու կիւն տիւշմէնին թունանըն հէր թարաֆընը իսթիլա իթմիշ իքէն, վիլայէթին պիր գըսմը Շումնուտա վէ տիկէր գըսմը Բուսֆուտա օլուպ մէհամիմ վէ օրման մէմուրլարը վէ քէթէպէնին իշլէրի օլմատըղընտան, պունլարա պէյհուտե մաաշ վէրիլմէքտէ տիր. պունլար շիմտիքի հալտե նասըլ քի իշտէն վարէսթէ տիրլէր, մուվագգաթէն մաաշլարընը գաթը տախի մինասիպ տիր զանն իտէրիմ, չունտան հասըլ օլաճագ մէպլաղը մահալի իլէ կէօզիւմիւզիւն պէպէյի կիպի սէվտիյիմիզ նէֆէրաթը չահանէնին թէտախիւլտե օլան մաաշլարընն վերիլմէսի, վէ պալտտե արզ էյլէտիյիմ իւզրէ, էյթամանը. զընը գերրպ նագտը մէվճուտունու սըրգաթ իտէն զապթիյէ Ռիսթէմ Չավուշ վալի Ահմէտ բաշա հազրէթլէրի թարաֆընտան ճէզասընն թայինիյէ պունտան իւչ այ էվվէլ զապթիյէ նէզարէթի ճէլիլէսինէ կէօնտէրիլտիյի հալտե, չավուշի մէրգումուն հէր նասըլսա սէպիլի թախլիյէ գելընտրզընը պուրայա կէլտիյիմտե կէօրտիւմ, պէօյլէ պիր սարըգընը նէ սուրէթլէ թախլիյէ իտիլտիյինին տէ նէզարէթի միւշարիլէյհատան սիւալ օլունմասընը նիյազ իտէրիմ, չիւնքի շու սանտրգտան սըրգաթ էյլէտիյի ագճէ սահիպի եէթմէտիք եէթիմ ագճէսի տիր։

Հէյէթ. — Բէք ալա։

Բէիս էֆ. — Թէնսիպ իտէրսէնիզ պիր գաչ ֆըգրայը հավի տիր, լայհա էնճիմէնինէ հէվալէ իտէլիմ տէ, պիր ֆըգրայը մախսուսէսինի զապթիյէ նէզարէթինէ կէօնտէրէլիմ։

Հէյէթ. — Բէք ալա։

Գօնեատան Մէհմէտ էֆ. — Իչինտէ եալընըզ զապթիյէ քէյֆիյէթի, հէման զապթիյէյէ պէյան օլունա օլմա՞զ մը։

Բէիս էֆ. — Էնճիմէն պիր

չէյ եաղար հէյէթէ վերիր, էյէր իսթիզահ իգթիզա իտեր իսէ իճ-բա իտիլիր։

Թունատան Յակոբ էֆ. — Մա-լիւմիւ սէնիյէնիզ, ռիւֆէգայը քիրամտան նիյազ իտէրիմ, պուն-լար սահիպի եէթմէտիք եէթիմ մալի տիր։

Քէիս էֆ. — Բէք ալա, իտա-քէի մուհաճիրին թարաֆընտան կէլէն պիր մուխթասար բուսու-լա օգունսուն։ (Տավիշօն էֆէնտի իանէ բուսուլասընը գրաաթ ի-տեր)։

Հիյէթ—Թէշէքքիւր իտէրիզ։

Տավիշօն էֆ. — Պազը զէվաթ-տէն էնճիւմէնէ էշնա կէլմիշ։ տէֆթէրինի գրաաթ իտէլիմ մի։

Հիյէթ—Գրաաթ օլունսուն։

(Էշեայը այնիէնին տէֆթէրի գրաաթ օլունուր)։

Բէիս—Հիյէթի մէպուսանընն հիմ-մէթինէ իշթիրաք իթմէք իսթէ-յէն զէվաթընն էսամիսի հիյէթտէ եատ օլունմասը պահսի մէմուն-նիյէթլերի օլաճագ տըր։

Մանուկ էֆ. — Հիյէթի քիրամ ճիւմլէսի զազէթա օգուրլար։ (Ի-անէ պուսուլասընտա գրաաթ օլու-նուր. կիւրիւլթիւ վէ թէշէքքիւր-լեր)։

Տավիշօն էֆ.—Պու էնճիւմէնին քիւշաբլյա պէրապէր պուրատա վերիլէն գարար հաֆթատա պիր տէֆա էնճիւմէնին մուամէլաթը, հիյէթի ումումիյէ արզ օլունմագ իւզրէ իտի. պիր կիւն թախսիս օլունմուշուտու, պու կիւն պուն-նա մուզայիր պիր թագրմ սէօզ սէօյլէնտի օգունմասը ճայիզ տէ-յիլ տէյի պիր էմր վար իսէ մա-գամը բիաէթտէն պէյան օլուն-սուն, օ վագըթ պիզտէ պիր տա-հա օգումայըզ վէ իլա օգունա-ճագ տըր։

Հիյէթ—Օգունսուն։

Տավիշօն էֆ. — Պու հէր քէսի թէշվիգ իշին տիր։

Իզմիրտէն Պէնէշէբլի Էմին էֆ.— Էվվէլճէ վերիլէն գարարտա պու-լունան մէպուս էֆէնտիլէր օգուն-մասը բէյնտէ տիր։

Նագգաշ էֆ.—Էնճիւմէնիմիզին իթտիյի սարֆիաթը մրգտարը նէ տիր հիսապընը անլամագ իսթէ-րիզ. եէտի եիւզ պին զուրուշ կէլմիշ, նէ գատար սարֆ իթտի-լէր, նէ գատար մէվճուտ սան-տրգ վար պունու պիլմէք իսթէ-րիզ։

Տավիշօն էֆ.—Նագգաշ էֆէն-տինին հագգը վար։

Բէիս էֆ.—Լօնիւմիւզտէքի հան-կը կիւն քի էնճիւմէնին մուամէ-լաթընը արզ իտէճէյիզ, սարֆի-յաթը տախի պէեան օլունմագ լազըմ կէլիր։

Տավիշօն էֆ.—Սէպէպինի պէ-եան իտէյիմ չիմտիյէ գատար . . .

Բէիս էֆ.—Սէպէպինի սորմա-յօրլար։

Տավիշօն էֆ.—Սէպէպի սար-ֆիյաթընն արգասը ալընմատըղըն-տան կէօսթէրիլմէմիշ տիր, մու-հասէպէ ուսուլինճէ պէյլէ տիր։

Տէրսաատէթտէն Յակոբ էֆ.— Տիւնքի կիւն Գուրիէ տ'Օրիանտա պիր շէյ կէօրտիւմ. Պուրկաստան նագլ օլունան մուհաճիրինի հա-միլ պիր կէմինին Ֆէսգուլի իս-մինտէ գարուտանընը տիկեր պիր եէլքէն կէմիսինէ թէսատիւֆ ի-տեր, ֆէնա սուրէթտէ ֆաւրթու-նայա թուրթուլմուշ կէօրիւր, պէ-րապէր ալընպ Նիյէ ատասընտա գա-տար կէօթիւրիւր։ Նիյէ ատասըն-տա մուհաճիրին իլէ տօլու օլ-տուղու հալտէ, տիկեր պիր կէմի տահա պուլուր. Նիյէ ատասընտա գաբուտան Նիգօրթօմու տէրլեր նէ տէրլեր պիլմէմ լիման մէմու-ռու վար ըմբշ. քէնտիլերինին նի-զամը իգթիզասընճա կէլէն կէմի-տէն բարա պլբրլար ըմբշ, պու մուհաճիրինլէ տօլու օլան կէմի-տէն եիրմի լիրա ալմբշ, պունու զազէթա իլան իտէյօր, պունու մագամը բիսաէթէ արզ իտէլիմ-սէ պահրիյէ նազըրընա պիր թէզ-քերէ եազըրզպ իսթիզահը մատ-տէ օլունսուն։

Հէյէթ—Էվվէթ։

Մանուկ էֆ.—Մէարիֆ խու-սուսունտա պիր չօգ շէյլեր կէշ-տի, պու պապտէ պու հէյէթի քիրամա արզ իտէճէյիմ բէք չօգ սէօզլերիմ վար, պունուն իճրասը իչին Մէարիֆ նէզարէթի ճէլիլէ-սինտէն իսթիզահ օլունա քի, թաշրալարտա հէր վիլայէթին զիյ-րի իտարէսինտէ պուլունան մա-հալլերտէ նէ գատար խալգըմըզ-տա նէ գատար օգույան վէ եա-զան վար իսէ կէլէճէք սէնէ պիր ըսթաթիսթիք եաբըլըբն, անա կէօրէ թաաթիի էֆքեար օլուն-սուն, պունու իխթարտան միւ-ռատըմ, հէյէթի քիրամ գապուլ իտէրսէ պունու սատարէթէ պիլ-տիրիլմէսինի ըէճա իտէրիմ. պու պապտէ օլան միւթալայը մու-ֆասսալըմը պէեան իտէճէյիմ,

Բէիս էֆ.—Պու պապտէ միւ-թալաանըզ վար իսէ թահրիրէն վերիլիր։ հիյէթէ արզ իտէրիզ, պատէհու պու պապտէ իճապ ի-տէն մահալէ հէվալէ իտիլիր.

Մուսթաֆա էֆ. — Արզուհալ էնճիւմէնինտէն չբգան արզու-հալլար միւսաատէ պոյուրանընզ-տա օգունսա, զիրա սահիպլերի սըզլանընյօր։

Բէիս էֆ.—Բէք էյի, ֆագաթ պու կիւն ուսուլու մուհաքէմ գանունունտան պիր միւս-տէթճէք սարֆը նազար իտէրիզ. չիմտի սաաթա պագալըմ (սաաթա պագար) սաաթ օն, թէնսիպ ի-տերսէնիզ ճումա էրթէսի կիւնիւ-նէ գատար արզուհալ վար իսէ անլերի, վէ անտէն սօնրա սուսու-լու մուհաքէմ գանունունու օ-գուրուզ, չիմտիլիք Բաըմ պէյ էֆէնտինին պիր չէյի վար տըր անը իֆատէ իթսին տէ անտէն սօնրա . . . .

(Տէվամ)

ՏԻՒՆՔԻ ԲՕՍԹԱ

ՀԱՎԱՏԻՄԱԹԸ ՄԻՒՀԻՄՄԷ

Կազէթ տը Գօլօնեը զազէ-թասընընն Լօնտրատան ալըպ, տէրճ իթմիշ օլտուղու պիր թէ-լէկրաֆ մասլինէ նազարէն Մ. Լաեարտ Ինկիլթէրրա գապինէ-թինէ չէքտիյի պիր թէլէկրաֆտա Մօսգօֆլարընն Սթանպոլ իւզէրի-նէ հարէքէթի սէրիյէ իլէ եիւ-րիւմէքտէ օլտուգլարընը վէ պունա զաթը շահանէնին տախի մուաֆագաթ իթտիյինի իշար իթ-միշ տիր։

—Ռուսիա ասքէրի թարաֆընտան զապթ ու խոթիլա օլունան մահալլերտէն ասաքիրի շահանէ-նին չըգմագտա օլտուղունու Ա-ժանս Բայթէր թէէմին իտիյօր։

—Կլոպ զազէթասընընն, պէ-յանընա նազարէն Ռումանլար միւթարէքէնին ագտը էսնասընտա վիտինին թէսլիմ օլաճագ պիր հալտէ օլտուղունտան պու հալտէ մէգքիւր մահալին քէնտի-լերինէ վէ հիչ օլմազտա օրատա մէվճուտ օլան միւհիմմաթը հար-պկյէնին թէրք օլունմասընը վէ պունտան մատտա տախի Թունա իլէ Դարատէնիզ պէյնինտէ օլան մահալլերին Մանկալիյատա գա-տար մէվքիլէրին Ռումանիայա իլ-հագ իտիլմէսինի թալէպ իտէյօր։

— Սէմլինտէն չէքիլմիշ օլան պիր թէլէկրաֆտա Սբրպլբարընն Հաֆրզ բաշա գօլունու Բոտիէվո նամ ֆմահալատէ քեամիլէն պոշ-տուգլարը վէ Սբրպլարատան 12 կիլոմէտրէ մուհարէպէտէ 300 մագթուլ վէ մէհրուհ թէլէֆաթլարը վուգու պուլատուղու մուհարբէր տիր։

— Կիրիտ իսեանը պիթմէտի. ճէղիրէնին ահալիսիֆպիր մէճլիսի ումումի ագտըյլա Կիրիտին Եու-նանա իլավէսինէ գարար վէր-միքտէն սնօրա՝, Աբօգօրնատա պիր մուվագգաթ հիւքիւմէթ թէշքիլ իթմիշլէր տիր։ Կիրիտլի-լեր շու գարարընն գօնֆերանստա թաստիգ օլունաճաղընը մէմուլ իտիյօրլար։ (Պէրլին Բիւ-ռէսի)։

ՐՈՒՍԻԱ ՎԷ ՐՈՒՄԱՆԻԱ.

Պուքրէշ 7 շուպաթ

Պէսարապիա գրթասընընն Ռու-սիայա թէրքի հագգընտա վագը օլան սուալլեր իւզէրինէ, Պուք-րէշ այան վէ մէպուսան գամա-բասընտա իթթիֆագը արա իլէ պէր վէճհի զիյր գարար վերիլմիշ տիր։

Այան վէ մէպուսան գամարա-լարը թունա թարաֆընտան Ռու-մանիայա պիր մրգտար արազի ի-լավէսինէ մուգաբլը, Ռումանիա գրթասընտան պիր մրգտարընընն Ռուսիա հիւքիւմէթինէ թէրքի հագգընտա վագը օլան թէքլի-ֆինէ տայիր վիւքէլանընն տերմէ-յան իյլէտիքլերի խուսուսաթ ի-թիմա օլունտուգտան սօնրա լէ-տէլ միւթալէա էվվէլա Ռումանի-յանընն թէմամիյէթի միւքիյէսի, էվրօբանընն պէօյիւք ֆէտվէթլերի թարաֆընտան քէֆալէթ թահ-թընա ալընմըշ օլտուղունտան, սանիյէն Ռուսիա տէվլէթի տախի 5 նիսան 1877 թարիխի մուգա-վէլէնամէնին իբրինճի մատաէսի միճիպլինճէ պու տէֆա տախի Մէմլէքէթէյնին թէմամիյէթինի թէէմին իյլէտիյինէն, սայիսէն Ռումանիա մէզքիւր մուգավէլէ մուճիպլինճէ թէահիւատաթընը քէ-մալը սատագաթլա իճրա իտիւպ, Ռուսիա իմբէրաթօրունուն ատա-լէթինտէն էմին պուլունտուղուն-տան, բապիէն Ռումանիա թէմա-միյէթինին մուհաֆազասը վէ ի-սթիգլալիյէթինին իպգա վէ թէէ-յիտի իչուն գանընը տէօքիպ բէք չօգ ֆէտաքեարլըզլար իթ-միշ օլտուղունտան, վէ խամիսէն Ռումանիանընն սէրպէսթլիյի ճի-վար պուլունան մէմալիքին վէ էվ-րօբանընն մէնֆաաթլըյա իմթի-զաճ իտէպիլճէճէյինտէն, այան վէ մէպուսան գամարալարը Ռումա-նիյանընն իսթիգլալիյէթինին իպ-գասընա գարար վերիպ մէմլէքէ-թին պիր գըսմընն ախէրէ իլա-վէսինէ պիր վէճհ իլէ բաղը օլմա-մաղա գարար վերմիշլեր տիր։

—

Լօնտրա, 7 Շուպաթ. Բէշ-թատան Սթանտարտա պա թէլէկ-րաֆ խապէր վերիլտեյինէ կէօրէ, Թունա իւզէրինտէ պուլունան Օսմանլը հարպ սէֆայինի Ռուս-լարա թէսլիմ իտիլմիշ, վէ Ռուս-լար տախի պու սէֆինէլերէ Ռուս թայիֆէ գօմագ իւզրէ իմիշլեր. Երինէ մէզքիւր թէլէկրաֆա կէօ-րէ, թիւրքլեր վարնայը թախլիյէ իթմէք իւզրէ տիրլեր.

—Պիէն Բիւպլիք զազէթասը, տիւնքի բօսթա իլէ վարիտ օլան նիւսխէլերինտէ շու աթիտէքի մալիւմաթը վերիյօր,

Բեան. սանի 8 (ճումա)։ Պու կիւն ալտըղըմըզ սօն խապէրէ կէօրէ, Ռուսլար շու սագիգէտէ Տէրիսաատէթէ կիրէյօրլար, վէ Օսմանլը զըրհլը տօնանմասը Ռուս-լար եէտինէ թէսլիմ օլունույօր։ Պու շէյլեր միւթարէքէնին իբի խաֆի շարթլարը միճիպլինճէ վու-գու պուլմագտա տըր։ Պիզէ Տէ-բիսաատէթտէն խապէր վերիլ-տիյինէ կէօրէ, Ռուս սէֆայինի հարպկյէսինին միւրուրունա միւ-սաատ իթմէք իչին Ջանագ գա-լէ Օսմանլը գօմանտանընա էմր վերիլմիշ տիր։—Լօնտրատան ֆոն սաաթտա վարիտ օլան թէլէկ-րաֆլար պիզիմ շու մալիւմաթը-մըզը թաստիգ իտէյօրլար։ Ռուս-լարընն նէ սուրէթլէ վէ նէ գա-տար միւտտէթլէ Տէրսաատէթի զապթ իտէճէքլերի հէնիւզ նա-մալիւմ տիր։

Բեան. սանի 9 (ճումա իրթէ-սի) — Ռուսլարընն Տէրիսաատէթ իւզէրինէ եիւրիւմէքտէ օլտուգ-լարընը տիւնքի կիւն խապէր վեր-միշ իտիք. պու խապէր հէր թա-րաֆտան վէ էզճիւմէնէ Լօնտրա-տան մէվրուտ պիր մուխթասար թէլէկրաֆլա թաստիգ օլունույօր։ Պու կիւն ալընան թաֆսիլաթա կէօրէ, Ռուս օրտուսու հէնուզ Տէրսաատէթէ տախիլ օլմամըշ տըր, ֆագաթ Տէրսաատէթ իս-թիհքեամաթ խաթիրընը թէճա-վուզ իթմիշ տիր։ Թիւրքիա ա-բանընզա կէլմիշ կիպի կէօսթերի-յօր իսէ տէ, պու հարէքէթ քէն-տի բիզասընյա իճրա օլունմագտա պուլունտուղունա շիւպհէ եօգ տուր։ Պուքրէշտէն մէվրուտ պիր թէլէկրաֆ, Հօպարթ բաշանընն էլ-լան Բիրիտ պուլունան զըրհլը ֆիլօսունու Ռուսիայա թէրք իթ-մէք իւզրէ միւզաքէրաթա պաշ-լանըմըզ օլտուղունու թաստիգ ի-տէյօր։ Սթանտարտ զազէթասը, Թունտաքի Օսմանլը սէֆինէլէ-րինէ Ռուս թայիֆէ գօնուլաճաղը-նա տիւնքի կիւն եազմըշ իսի։ Վիէննանընն Բրէսէ զազէթասը պու կիւն պու խապէրի թաստիգ իտէյօր։

Լօնտրա մուխպիրիմիզ տիւնքի թարիխէ շու թէլէկրաֆը քէշիտէ իտէյօր։

Պու կիւն ալընան խապէրլէր իւզէրինէ, աճէլէթէն վիւքէա թօրլանտը. վէ իբի սաաթ միւ-զաքերէտէն սօնրա շու էմրլեր վե-րիլտի։

Ինկիլիզ տօնանմասը կէլիպօլու-յու զապթ իտիւպ օրայա իբի պէն նէֆէր պահրիյէ ասքերի չը-գարմագ իւզրէ էմր ալտը. տօ-նանմատան պիր գաչ գրթա սէ-ֆայինի Տէրսաատէթէ կիտէճէք տիր. Լօրա Լօֆթիւս (Ինկիլիզ սէֆիրի) Ս. Բէթրսպուրկտան կէ-ռի չաղրըլտը. Լօնտրա Ռուս սէ-ֆիրի Գօնդ Շուվալօֆա տախի, Լօնտրայը թէրք իթմէք էմրինի ալտը։

Պու ագշամտան Բօրսմթ վէ վէ Զաթան լիմանլարընտա ոէֆի-նէյէ ասքէր իրքեապ օլունույօր։ Ալտէրշօթ ինկիլիզ ֆրգրասը, սէ-ֆինէյէ բաքիպ օլմագ իչուն քէն-տի լիմանլարընա կիրթմէք էմրինի ալտը։

Մալթատա վէ ճիպրալթարտա պուլունան 25—30 պէն ինկիլիզ ասքէրի տախի սէֆինէյէ բաքիպ օլմագ իւզրէ էմր ալտը։

Ռուսիա Էվրօբայը զէվզէնտի։ Պագալըմ չիմտի սայիր տէվլէթ-լեր նէ տէյէճէքլեր տիր։

Ավթրիանընն անգարիպ ասքէր սիլահլանտըրագաղը գավիէն մէ-մուլ տուր։

—Տէրիսաատէթ, 6 շուպաթ. —Զանագ գալէ պօղաղընտան Ռուս հարպ սէֆայինինին միւրու-ռունա մուվաֆագաթ իթմէք իւզրէ Պապը Ալի օրա գօմանտա-նընա էմր վերտի. պու չէյ միւ-թարէքէնին խաֆի պիր շարթը ահքեամընճա տըր։

—Սբրպիա, Դարատաղ վէ Մէմ-լէքէթէյն, հարաքեաթը մու-զաֆֆերանէլերինի իլերի կէօ-թիւրմէք արզուսուլա միւթարէ-քէնին ագտընը հիչ իսթէմէմիշ իտի իսէլեր տէ, քէնտի արզու-լարընա բիայէթ օլունաճաղը վէ գազանտըգլարը մուզաֆֆերի-յէթլերինին սէմերէսի իպգա գը-լընաճաղը խուսունտա Ռուսիա թարաֆընտան իտիլէն թէսլիմ-զաթ իւզէրինէ, մէզքիւր իւչ պէյլիքլերին տախի մուխասէմա-թա խիթամ վիրմիշ օլտուգլարը սօն բօսթա իլէ ալընան Ֆրանսըզ զազէթալարընտա միւնտէրիճ տիր։ Ռուսիա Պալթիգ սէվահի-լինէ 40,000 ասքէր կէօնտէրմիշ տիր. վէ Ինկիլթէրրա տախի Հին-տիսթանտա թէատրիքեաթը ա-զիմէ իճրա իտիյօր։

—Վիէննա 6 շուպաթ։ Թիւր-քիյայը գօնֆերանստա տավէթ իթ-մէքտէն ագտէմ, պիլթիւն տէվ-լէթլերին գօնֆերանստա բիզա վեր-մէլերինէ պէքլէմէյէ Գօնթ Անտ-բասի գարար վերտի։ Գօնֆէ-բանսընն վիէննատա ագտընա Ռու-սիա մուվաֆագաթ իթտիքտէն սօնրա տրը քի Պապը Ալիյէ լա-զըմ կէլէն տավէթնամէ կէօնտէ-բիլէճէք տիր։

—Սէմլին 6 շուպաթ։ Մ. Բիսմիրք եարընն նէյէ կիտէճէք տիր քի օրայա քէնտիսինի Բրէնս Միլան տավէթ իթմիշ տիր։ Սբրպիա թարաֆընտան մուրախաս թային օլունան Մ. Բրօթիչ պու կիւն Ս. Բէթէրսպուրկա կիթտի, վէ օրատա իճրա իտէճէք պիր մէմուրիյէթի մախսուսէսի վար տըր։ Սբրպ իմարէթինէ տայիր օլան իշլեր հագգընտա քէնտի էֆքեարընը պէեան իթմէք իւզրէ գօնֆերանստա պիր Սբրպ մուրախասը պուլունմասընը Սբրպիա թալէպ իտէյօր։

Կրանտիւգ Նիգօլա Սբրպիայը խօշնուտ իտէճէք տէրէճէտէ պու-լունան սուլհ մուգատտէմաթընը Բրէնս Միլանա թէսլիզ իթտիր-տի։

—Պէրլին, 5 շուպաթ։ Պու կիւն Աւսթրիա սէֆիրի Ալմանեա հիւքիւմէթինէ գօնֆերանստա տա-յիր տավէթնամէի թէսլիզ իթ-տի վէ պու տավէթ գապուլ օ-լունտու։

—Թրիէսթէ, 5։ Իմբէրաթօր Մագս վէ Հապսպուրկ նամ Ա-ւըսթրիա զըրհլըլարը հարէքէթէ տայիր էմր ալտըլար։

—Գարս, 4 շուպաթ։ Էրզը-ռումուն թէսլիմ օլտուղու բէսմէն խապէր վերիլիյօր։ Եարընն Ռուս-լար Էրզրում կիրէճէքլէր տիր։

ԻԱՆԷ ԶԱԶԱՐԸ ԹԱՐԱՃԸՆՏԱՆ

ԻԼԱՆ

Իանէ բազարընը քիւշատ իտէն մատտահար Օսմանլը խանբիլարը-նա իխթար իտէրլեր քի, շուպա-թընն ալթընճը բազար իրթէսի կիւնիւ քիւշատ իտիլճէք օլան իշպու բազար, եէտինճի սա-լը կիւնիւ կիւնտիւզ ալա-թուրդա սաաթ եէտիտէն օն ի-քիեէ գատար եալընը գատըն-լարընն գապուլի իչուն քիւշատէ օլուպ, ասլա էրքէք կիրմէյէճէք վէ պու հալտէ, հէմ բազարը կէօրմէք վէ հէմ տէ մէճրուհ օ-լան ասքէր էվլատ վէ գարընտաշ-

լարբնա պու եօլտա տախի իեանէ իտէճէք օլան խանբմար, էլտօ-բատօ սալօնունա սէրպէսթճէ կիրէպիլէճէքլէր տիր։

—

Նոր Դար զաղէթասքնը օգուեան 150–200 քիշիյի իգնա իթմէք իչին զաղէթամբզա բաղիպ օլան 2000–2200 գատար միշթէրիլէրիմիզին զիհնլէրինի պօշ եէրէ իշալ իթմէմէք իչին, մէզքիւր զաղէթանըն եազտըղը ապէսիյաթա ճէվապ վէրմէք քիւլֆէթինտէն սարֆը նազար իթմիշ իսէք տէ, խարիճտէն մէզքիւր զաղէթայա պիր ճէվապ վէրէն օլուրսա, զաղէթամբզին միւսատտէսի օլտուղու հալտէ, պէլքի տէրճինի թէրվիճ իտէրիզ։

—

Աթինա զաղէթալարընտա կէօրիլմիշ տիր։

Ս. Բէթէրսպուրկ, 11 շուպաթ. — Բրէնս Կորչագօֆ, տէվլէթլէրէ իշար իթմիշ տիր քի, մատամ քի ինկիլթէրրա, Խրիսթիանլարը մուհաֆազա իթմէք իւզրէ, քէնտի տօնանմասընը Պօզազ իչինէ կէօնտէրիյօր, Ռուսիա տախի պու մագսէտլէ Տէրիսատէթի զապթ իտէճէք տիր։

Լօնտրա, 12. — Ինկիլիզ թէսանէլէրինտէ ազիմ զայրէթ կէօրիւնիւօր։ Լօրտ Տէրպի տէեօր քի։ Ինկիլիզ տօնանմասընըն Զանագ գալէյէ կիրմէսինէ մուխալիֆէթ իտիլմիշ տիր։ Ալթմըշ պին Ինկիլիզ ասքէրի սիլահ ալթընա ալընճագ տըր։

Բոմա, 12. — Բաբա ինթիհապը իչին գօնդլավ, շուպաթըն 19 ընտա միւզաքէրէյէ պաշլայաճագ տըր։

ԱԶԳԱՑԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՆ

—

Գ.

Այլասեռ տարրներէ բաղկացեալ ընդարձակ երկիր մը՝ ուր իւրաքանչիւր ժողովուրդ իր մասնաւոր երկրին հետ ամուսնացեալ՝ ուրոյն ազգայնութիւններ կը կազմեն, և իրենց ազգային կեանքն ու պատմութիւնն ունին, և ո՛ւր լեզուի, ցեղի, կրօնքի, վարուց, բարուց, սովորութեան, բարոյականի, աւանդութեան և ուրիշ այլևայլ նկատմամբ ժողովրդոց տարբեր և զանազան շահեր կան, զորս դրապէս հաշտեցնելն արդէն անկարելի բլալով, եթէ տիրող և հպատակ ցեղերու մէջ գաղափարաց անհուն և էական տարբերութիւններ և հակակրութեան պատճառներ ևս կենան.

Եթէ տիրող ցեղին վրայ այնպիսի թերութիւններ նշմարուին, որ զինք քաղաքակրթութեան նուազ ընդունակ ընեն և հպատակ ցեղերուն ունակութիւնները, հակամիտութիւններն ու ցանկութիւնները վտարանդեն.

Եթէ տիրող ցեղին կրօնքէն չեղող հասարակութիւններ քաղաքական հաւասարութենէ օրինօք և արդեամբ զուրկ համարուին.

Եթէ սոցա յօժարութիւններն ու զգացումները զսպելու նպատակաւ ի սարկութեան և եթ պահուին.

Եթէ սոցա վիճակն ու կացութիւնն ատէպ կեղեքման, զրկանաց, բռնութեան, ճնշման և հարստահարութեան ենթակայ լինի.

Եւ եթէ երկիր մը՝ ուր տիրող ցեղին կրօնքէն չեղող հասարակութիւններ ամէն գործուած ո՛և է ոճիր կամ՝ անկարգութիւն՝ իբր առաքինութիւն՝ անպատիժ մնայ, ի հարկին փաստաբանուի, պաշտպանուի և քաջալերուի իսկ, այնպիսի երկիր մը ոչ միայն անվերջանալի ներքին յուզմանց ասպարէզ կը դառնայ, այլ և ուշ կամ կանուխ նորա քայքայումն անխուսափելի կը լինի։

Ասոնք քաղաքական այնպիսի սխալներ են, որ ո՛րչափ ուշ ըզգացուին և դարմանուին, հետևանքն այնչափ աղեսաբեր կը լինի։

Այսպիսի մեծ և ծանր սխալներ իմաստութեամբ դարմանելը քաղաքական այնպիսի մեծ առաքինութիւն և գերազանց հայրենասիրութիւն մ'է, որ երկրին ընդարձակուն քայքայման առաջքը կառնու, և տեղի չթողուր այլ ևս այն արտաքին թելադրութեանց, ազդեցութեան և միջամտութեան, որ զանազան պատրուակաւ երկրին քայքայումը փութացնելու նպատակով յաճախ կը գործուին։

Երկիր մը՝ ո՛րչափ ալ ընդարձակ և յայլասեռ տարերաց բաղկացեալ լինի և արտաքին թշնամեաց յարձակմանը ենթակայ՝ չ'ընկճիր, չ'տկարանար և չը քայքայիր երբէք, եթէ նորա սեպհական ժողովուրդն իրեն բնական դաշնակիցն եղած է, և եթէ ժողովուրդը երկրին ընդհանուր շահուցը դէմ համարելով՝ ուղղամտին իր կեանքն ու արիւնը սիրով նուիրել։

Երկիր մ'այսպիսի նախանձելի վիճակի մէջ դնելու համար նախ այլ և այլ ժողովրդոց ուրոյն և մասնաւոր շահերը պէտք է ապահովել, որ միայն ինքնավարութիւն կոչուած վարչական ձեւին տակ կրնայ բլալ։

Այլ թէ ինչ է ինքնավարութիւն կոչուածն, եթէ ոչ ապակեդրոնացման դրութիւն, որ խիստ օտար է ինքնօրինութենէ։

Ինքնավարութիւնը խիստ լաւ կրնայ յարմարիլ ամէն կարգի ժողովրդեան, և իրաւունքն է խնդրել՝ մանաւանդ այն ժողովրդեան, որ կրած զրկանօքն ազատելու արժանի է և ահա այս եղանակին մէջ կը փայլի տիրող ցեղին հանճարեղ վարչութեան իմաստութիւնը։

Այսպէս սոյն նպատակին հասնելու համար յոյժ բանաւոր և երկրին համար միակ օգտակար կը դատիմ անձնիւր ժողովրդեան համար ինքնավարութիւնը, նկատելով մանաւանդ որ այսչափ ընդարձակ և այլասեռ տարրներէ բաղկացեալ երկիր մը կեդրոնացման դրութեամբ կառավարել և երկրին ու ժողովրդոց միանգամայն օգտակար լինելն ուղիղ բանի համաձայն չէ։

ՍԻՍԱԿ

ԱՐՄԱՇ ՄԷԹԷԼՊԻ

22 յունվար 1878

. . . խմբագիր,

Հետևեալ յօդուածին բարեհաճեցէք ձեր պատուական թերթին մէջ անկիւն մը շնորհել։

1877 տարւոյն յուլիս ամսոյ սկիզբներն ուսման ընթացքս աւարտելով՝ Արմաշու Ղևոնդեանց վարժարանէն մեկնեցայ ի հայրենի երկիրն իմ ի Մեծ Նորգիւղ։ Այն օրէն ի վեր խորհրդածուելս առաջին առարկայն եղած էր դպրոցն և շարունակ նորա յառաջադիմութեան եղանակաց վերայ կորոճայի. բայց որպէս զի անցելոյն վերայ յստակ գաղափար ունենամ, ներկայն իւր բուն կացութեան մէջ ըմբռնեմ և ապագայն կարենամ նախատեսել, դոգցես եօթն ամիս փորձառութեան տուի ինքզինքս։ Այս եօթը ամսուան շրջանին մէջ ամէն բան լուծելով և վերլուծելով տեղեկացայ՝ որ դպրոցի համար սարսափելի գումարներ վատնուած է ցարդ առանց երբէք արդիւնք տեսնուելոյ։ Ժողովրդեան գաղափարներն և բուն իւր ներքին մարդն իմանալ կամեցայ և ստուգեցի՝ որ միշտ պատրաստ եղած է յօժարակամ ո և է ազգային տուրք վճարելոյ, բայց ցաւալին այն է որ գործօն և խստապահանջ գործակատարներ չէ ունեցած, և չունենալուն վերայ թէև խիստ ցաւած, սակայն բարեմտութեամբ և միամտութեամբ հրապարակային բողոքներ չէ ըրած. նա զի զանազան պատճառներով տակաւին ազատութեան և լուսաւորութեան հետ ընտանեցած չէ։ Այս ցաւալի կէտն հետզհետէ այնչափ ազդեց ինձ՝ որ ալ լռութիւնն և անտարբերութիւնն իսպառ ոճիր համարելով՝ սա յետագայ նամակը տուի խառն ժողովոյ։ Նամակին բնագիրն ահաւասիկ.

Ազգասէր ազգայք.

Շատ ատենէ 'ի վեր գիւղիս հասարակութիւնը 2000 դահեկան ալ կա՛մ աւելի ամսական կը վճարէ ուսումնարանի եւ ծաղկոցի պաշտօնէից, որ ըսել է տարեկան 28000 քսան եւ հինգ հազար դահեկան, բայց դժբաղդաբար մերթ չարունակութիւն մերթ խստապահանջ եւ անաչառ վերակացու եւ յաճախ օրինաւոր դասատու չկենալով՝ ցայսօր ժամանակի եւ ոչ մի գիտնական մարդ կրցած է հասուցանել իւր բարոյական պարտիզէն։ Ո՞վ զարմանացաս, Մեծ Նոր Գիւղ դպրոցի համար Եղմիտէ, Ատաբազարէ եւ Պարտիզակէ աւելի ամսական գումար յատկացնելով հանդերձ՝ յիշեալ տեղեաց մէկ քառորդն անգամ արդիւնք չէ տեսած եւ եթէ այսպէս շարունակէ, տեսնելու ալ յոյս թող չունենայ։

Եղմիտէն, Ատայէն եւ Պարտիզակէն յաճախ գրութիւնք կը տեսնուին 'ի լրագիրս, բայց Մեծ Նոր Գիւղէն, ո՛չ, կը սոսկամ ըսել, հապա մի կամ երկու յօդուած տրուած է ցարդ լրագրաց, եւ այն՝ ոչ թէ բուն իրմէ ելած գրչէ. զայս հաստատելոյ համար կարեմ ապացուցի պէտք չկայ, զի առաջին եւ դէմ յանդիման ճշմարտութեանց կարդն է եւ ուրանալն անկարելի։ Այս աւաղելի կէտն անչուշտ մեծ վիշտ պատճառած է բոլոր մեծամեծացդ, ինչպէս նաեւ ինձ, վասնզի ինչպէս Ձեր՝ նոյնպէս եւ ամենուս դիտակցութիւնը հանապազ կ'ազդարարէ՝ թէ ամենաթշուառ որբոյն լուսոյն եւ ծայրայեղ աղքատին նաքարակիսն 'ի զուր վատնել արդար չէ եւ պատասխանատուութիւն կը բերէ։

Ներքարի մէջ մէն մի անհատ ըստ իւր կարողութեան ընկերական բարւոյն նպաստելոյ եւ իւր լոյսն ու ծանօթութիւնքն այլոց հաղորդելոյ պարտաւորեալ է, ապա թէ ոչ բնաւ արժէք ունեցած չըլլար։ Միշտ Տէրունեան սա պաշտելի խօսքն ինձ սկզբունք ընելով «Մատաղ անգիտանէ՝ նշ, զոր պարտեան ասնել՝ արտաք» երեք կոտր գիրք ընծայեցի ցարդ ազգային մանկաւոյն առանց մնապարծութեան. սակայն ընդհանրական պարտաւորութիւն մ'էր այս՝ զոր կատարեցի, եւ ես մասնաւորապէս իմ ծննդեան երկրիս վերաբերելով՝ պարտաւոր եմ մասնաւոր կերպով ծառայել անոր. ուստի որպէս զի ապագայ սերնդոց դիս պարսաւելոյ առիթ չը տամ, իբր թէ կրնայի բաւական ապէօգուտ գործեր ընել, բայց անհոգութեամբ զանց բրած եմ, կ'ստիպիմ սա հետագայ ազգօգուտ առաջարկութիւնն ընել։

Ցայսմի է թէ ուսումնարանի եւ ծաղկոցի բոլոր պաշտօնէից՝ որք ուրթէ կը բաղկանան՝ ամսական գումարն 2000 (երկու հազար) դահեկան կամ աւելի, ասոր հետ մէկտեղ, ինչպէս փորձն ստուգեց, արդիւնք ալ չը կայ։ Ահա ես տարին 5240 (երեք հազար երկու հարիւր քառասուն) դահեկան չահ ցուցանելով ազգին՝ 1750 (հազար եօթն հարիւր երեսուն) դահեկանաւ ուսումնարանի եւ ծաղկոցի անօրէնութիւնն չեւ ո՛չ թէ հոգաբարձութիւնն ստանձնելոյ առաջարկն ընելու կուգամ. պաշտօնեայք դարձեալ ուրթէն պակաս պիտի չ'ըլլան եւ աւանդուելիք դասերը պիտի լինին, ուսումն հաւատոյ ըստ վարդապետութեան Հայաստանեայց ուղղափառ եկեղեցւոյ, ազգային եւ ընդհանուր պատմութիւն, Հայկաբանութիւն իւր ճիւղերովը, Ցաճկերէն, Թուաբանութիւն, Աշխարհագրութիւն, Փիլիսոփայութեան հոգեբանութիւն, Տրամաբանութիւն, բարոյագիտութիւն, Աստուածաբանութիւն, պատմութիւն եւ ձայնաւորութիւն։

Վերոյիշեալ դասերն անպատճառ պիտի աւանդուին եւ միանգամայն մինչեւ հիմակուընէ շատ աւելի պրտուղ ցուցանելոյ ալ ստորագրութիւն պիտի տամ։ Այս է ահա իւր ազգային անհատ բրած առաջարկութիւնս՝ զոր ընդունելը կամ ոչ՝ խառն ժողովոյդ կը պատկանի։

17 Յունվար 1878 Ա-ատէլ Ա. Շ-
'ի Մեծ-Նոր գիւղ բարդիանէան

Նամակն ատենադպրին ձեռքը կը կարդացուի խառն ժողովոյ մէջ և ժողովոյն նախագահ Դեր. Տ. Յովսէփ Ծայրագոյն վարդապետ Այվազեան (1) պէտք եղած բացատրութիւնը տալէ զկնի՝ ժողովոյն կառաջարկէ. ժողովն ալ ազգօգուտ առաջարկութիւն համարելով զայն՝ գոհ և ուրախ սրտիւ առ ժամայն ընդունիլ կուզէ. բայց Պալթայեան Յակոբ աղան միայն բացառութիւն ըլլալով՝ հակառակութեան եւ դուցէ նախանձու ոգւով վառեալ անձնական վատ կրից ևեթ ուշ դնելով առանց երբէք եղած առաջարկութեան կարեւորութիւնը կամ անկարեւորութիւնն իմանալ ուզելոյ և առանց օրինաւորութիւնը կամ ապօրինաւորութիւնը ցոյց տալով՝ ընդունել կամ մերժել համարձակելոյ «ամեն բան Շարապխանեանի» տուէք գոչելով բարկութեամբ դուրս կելնէ։ Ո՞հ, ո՛րչափ տկար և անզօր փաստ. և նպատակն ի՞նչ է, գիտէ՞ք, առաջարկողն իւր առաջարկէն ետ կեցնելոյ ճգնել և թաղական խորհուրդը դեռ ևս 'ի կոկոնին թառամեցուցելոյ փորձ փորձել։ ինչո՞ւ. — զի մի՛ գուցէ գիւղն յառաջ երթայ և ամեն ոք պարտք և իրաւունք սրբազան բառերուն իմաստն ըմբռնէ. (զի երբ բնաւ արդիւնք չը կենալն. և, հետեւաբար, մեծաքանակ գումարի մ'ի զուր վատնուած բլլալուն ապացոյցութիւնն առջեւ կը դրուի, առաջ ալ շատ ստակներ ծախսեցինք բայց արդիւնք չը տեսանք կը պատասխանէ, իբր թէ թո՛ղ այսուհետեւ ալ արդիւնք չը տեսնենք, ի՞նչ կըլլայ, ազգին ստակը՝ 'ի նանիր ծախսուեր չէ ծախսուեր, մեզ զի՞ փոյթ ըսել ուզեր). ինչո՞ւ. — որպէս զի բրուտ

(1) Դեր. Տ. Յովսէփ Ծայրագոյն վարդապետ Այվազեան, Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք հօր հրամանաւ եւ բարեհաճելով՝ Փոխ-Առաջնորդ կարգեալ է գիւղիս եւ չրջակայից. հովիւ արդարեւ քաջարթուն եւ զգօն՝ որ իւր քաղաքական հանճարովն եւ ուսումնականութեամբը յամենայնի օգտակար կրնայ ըլլալ եւ արդէն եղած իսկ է. բաւական տեսնէ՝ 'ի վեր թաղական խորհուրդ չը կենալով հաստատեց, եւ սկսաւ ազգային ամէն գործ տեսնել։ Հասարակութիւնն ինքզինք երջանիկ կը համարի այսպիսի գործօն հովիւ մ'ունենալուն համար եւ մեծ համակրութիւն ունի վրան։

նութիւն և ճնշումն և ո՛չ օրէնք և արդարութիւն տիրապետեն։

Ես իմ պարտաւորութիւնս կատարելոյ և ապագային մէջ ո՛և է պատասխանատուութենէ զերծ մնալոյ համար այդ օրինակ առաջարկութիւն մ'ըրի, առաջարկութիւն մը՝ զոր կարծեմ ամեն տեղւոյ համար ալ կրնայի ընել։ Անձի հետ բնաւ գործ չունիմ և գաղափարիս ալ շատ հակառակ է. կը հրաւիրեմ զիրենք և զամեն ոք՝ որ եթէ յիշեալ բոլոր պայմաններով գիւղիս դպրոցի տնօրինութիւնն ստանձնել կուզեն՝ թո՛ղ առաջարկեն, պէտք է ընդունուի։ Իմ միակ նպատակս է գիւղիս պտուղ տեսնել, և ես շատ ուրախ կըլլամ որ աւելի այլ այդ պաշտօնն ստանձնեն, զի գուցէ ես ուրիշ կերպով ալ կրնամ սիրելի ազգիս ծառայել. վերջապէս թող դպրոցիս յառաջերթայ, կուզէ Մարկոսին ձեռքը ըլլայ կուզէ Եիրակոսին, խնդիրն ասոր վրայ չէ։ Միայն կը խընդրեմ որ «ինքեանք ո՛չ մտանեն և զորս մտանեն՝ ընդդէմ կացեալ արգելան» ը չ'ըլլայ. կամ ընեն, կամ ընեմ. այս է ահա՛ իմ բաղձանքս և պահանջումս՝ որ կարծեմ արդար է և ազգօգուտ։

Ա-ատէլ Ա. Շ-բաղիանէան

Ա Զ Դ

Հայ Գրական ընկերութեան Ընդհանուր ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ կիւրակէ, 5 փետր. 1878 Գալաթիոյ վարժարանին մէջ, ի ժամ 7։

Կը հրաւիրուին ընկերք ներկայ գտնուիլ։

2 Փետր. 1878 Ատենադպիր
Մ. ՉԵՐԱԶ

ԹԱՏՐՈՆ ԳԱՂԻԱԿԱՆ
(ԲԱԼԷ ՏԸ ԳՐԻՍԹԱԼ)

1878 Փետրվար 4 Շաբաթ գիշեր 'ի ժամ 3

Ի ՆՊԱՍՏ
Համազգային Կարօտելոյ
Ընդ տնօրէնութեամբ
Կարգելոյ Օշանդրակ Ընկերութեան
Արտաքոյ կարգի ներկայացումն
Առաջին անգամ ներկայանալի
ՊՕՂՍՈՑ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐԸ
Ժամանակակից թատերգութիւն
Հինգ արար երկու պատկեր
և մէկ վերջաբանով
Հեղինակ
ՄԻՀՐԱՆ ՊԻՏԱՐ ԱՐԱՊԱՃԵԱՆ

—==—

Պօղազ վէ Պուրուն վէ Գուլադ վէ Պէյին վէէնվայի սրնը բասթալըգլարը

Զէնտ սէնէտէն պէրու Բարիս վէ Վիէննանըն էն մէշհուր մէքթէպլէրինտէ, պալատէքի խասթալըգլարն էմրի թէտավիսի ուսուցնու թանսիլ իլէ, պու տէֆա Տէրսատէթէ վիրուտ իթմիշ օլան Տօգթօր Ճ. Անանեան էֆէնտի, իլէրի մէզքիւրէյէ տուչար օլանլարը հէր ճումաա վէ քաղար կիւնլէրի սաաթ 7տէն սօնրա Պէյօղլունտա Պալըգ բազարը ճիվարընտա Էրմէնի քիլիսէսին՝ն արգա գարուսու գարչըսընտա, Էրմէնի քիլիսէ սօգաղընտա Ն. Շ խանէսինտէ վէ սայր կիւնլէր տախի Պաղչէ գարուսունտա Էմին էֆենիւ ճիվարընտա կէօմրիւյիւն գարչըսընտա, ՅՇ նուռ մէրօլու Մ. Սօթիրիատէսին էֆզախանէսինտէ սաաթ 8տէն սօնրա գապալ իտէր։

Սալը վէ ճումաա էրթէսի կիւնլէրի տախի Մէքթէպլի Թրպպէյէի Շահանէտէ կէլէն խասթալարը մէճճանէն պագաճագ տըր։

Սահիպի ղազէթա
Ա. Մ.

ՄԱՍՊԱՆԱՏԻՐ Ե. ԳԱՂԱՖՅԱՆ
Սթամպոլտա Գիւղքաղաքի խանը Ն 26